

ZGODOVINA IN POSLANSTVO SLOVENSKEGA GEOTEHNIŠKEGA DRUŠTVA

viš. pred. dr. Ana Petkovšek, univ. dipl. inž. geol.
prof. dr. Janko Logar, univ. dipl. inž. grad.

1 • ZGODOVINSKO OZADJE

Leta 1936, pred 75 leti, je bila ob proslavi 300. obletnice ustanovitve Harvardske univerze (ZDA) organizirana 1. mednarodna konferenca iz mehanike zemljin, na kateri je bilo ustanovljeno Mednarodno društvo za mehaniko tal in temeljenje, ISSMFE – današnji ISSMGE (International Society for Soil Mechanics and Geotechnical Engineering). Konferenca se je udeležilo 206 delegatov iz 20 držav, prvi predsednik društva pa je postal utemeljitelj sodobne mehanike tal, profesor Karl Terzaghi. Danes je v ISSMGE vključenih 88 držav in 19.000 posameznikov, med njimi je 88 članov iz Slovenskega geotehniškega društva (SloGeD). Trenutni predsednik ISSMGE je J. L. Briaud, po narodnosti Francoz, sicer pa profesor geotehnike iz ZDA, predstavnica Slovenije v ISSMGE pa je trenutno A. Petkovšek iz UL FGG.

Delovanje mednarodnega združenja ISSMGE je usmerjeno v podpiranje mednarodnega sodelovanja med inženirji in znanstveniki pri razvoju in prenosu naprednih znanj v operativno rabo na področju geotehnike in pri uporabi geotehnike v inženirskih in okoljskih objektih. V ta namen so v okviru ISSMGE:

- Organizirani tehnični odbori (TC), razdeljeni v tri glavne skupine: Osnove, Aplikacije in Vplivi na družbeno okolje. V prvi kategoriji deluje 7 TC, ki obravnavajo fundamentalne teme, na primer laboratorijske in terenske raziskave, numerične in fizikalne modele, nezasičene zemljine itd. V drugi kategoriji je 16 TC in obravnavajo aplikativne inženirske teme, kot so na primer geotehnika nasipov in pregrad, globoko temeljenje, zaščita pred erozijo itd. V tretji kategoriji je 7 TC, med njimi pa so teme kot na primer: forenzična geotehnika, geotehnika pri zaščiti zgodovinske in kulturne dediščine, izobraževanje v geotehniki in podobno. Več na <http://www.issmge.org/web/page.aspx?refid=612>. Pod okriljem ISSMGE posamezni TC organizirajo tematske delavnice, konference in druge oblike srečanj, na katerih so predstavljena najnovejša stanja znanj s tematskega področja posameznega TC.
- Organizira mednarodne, celinske in področne konference, ki se odvijajo v rednih terminih, običajno na štiri leta in po določenem geografskem ključu. Na teh

konferencah lahko s prispevki sodelujejo le države članice, število prispevkov pa je omejeno po ključu, ki temelji na številu članov iz posameznega nacionalnega združenja. Naslednja mednarodna konferenca bo v Parizu leta 2013, evropska konferenca bo v Atenah (2011), evropska podonavska konferenca pa bo leta 2014 na Dunaju.

- Organizira posebna izobraževanja gostujočih profesorjev (t. i. Touring lectures).
- Postavlja smernice glede meril profesionalne etike v geotehniki.
- Deluje v smeri premoščanja razkoraka med teorijo in prakso v geotehniki.
- Skrbi za povezave med sestrskimi društvi na področju geoznanosti in geoinženirstva.
- Usmerja geotehnično izobraževanje itd.

Pod dežnikom ISSMGE tečejo aktivnosti s področij mehanike zemljin in geotehnike okolja, medtem ko področje mehanike kamnin pokriva sestrsko društvo ISRM (International Society for Rock Mechanics), inženirsko geologijo društvo IAEG (International Association of Engineering Geology), geosintetike pa IGS (International Geosynthetic Society).

2 • SLOVENSKO GEOTEHNIŠKO DRUŠTVO (SloGeD)

2.1 Zgodovina

Leta 1937, samo eno leto po ustanovitvi ISSMFE, je odšel slovenski inženir Lujo Šuklje na enoletno izpopolnjevanje iz mehanike tal v Pariz, na Institut Technique du Batiment et des Travaux Publiques, že leta 1938 pa je bil na pobudo prof. Krala ustanovljen prvi slovenski laboratorij za mehaniko tal, ki je deloval v

okviru tedanjega Inštituta za tehniško mehaniko Univerze v Ljubljani. Na novo ustanovljeni laboratorij je vodil, opremljal in ga na svetovni zemljevid postavil utemeljitelj slovenske geotehnike, akademik profesor dr. Lujo Šuklje. Na pobudo prof. Šukljeta je bilo leta 1948 ustanovljeno Jugoslovansko društvo za mehaniko tal in temeljenje (JDMTF), prof. Šuklje

pa aktiven član, tajnik (1949–1952) in predsednik (1953–1955). Kasneje je vidno vlogo v društvu JDMTF prevzel profesor dr. Ivan Sovinc, ki je bil najprej tajnik (1966–1968), nato pa predsednik (1968–1975) JDMTF.

Po osamosvojitvi Slovenije je 61 slovenskih inženirjev in tehnikov s predhodno pristopno izjavo izrazilo namero oblikovati članstvo v novem Slovenskem geotehniškem društvu (SloGeD). SloGeD je bil ustanovljen 10. julija 1992 v Ljubljani (več na www.sloged.si). Po informacijah, s katerimi razpolagamo, je bilo

SloGeD prvo slovensko strokovno združenje, formirano po osamosvojitvi Slovenije. Največ zaslug zato ima prof. Sovinc, prvi predsednik društva (1992–1996), ki je ob prof. Šukljetu zaslužen za prepoznavnost slovenske geotehnike v svetu. Prvi tajnik novega društva je postal Janko Logar, drugi člani na novo imenovanega izvršnega odbora pa so bili: F. Vidic, dr. B. Petkovšek, prof. dr. D. Battelino, B. Gostič in prof. dr. L. Trauner. Dejavnost društva SloGeD je bila razporejena v tri sekcije:

- Sekcija za inženirsko geologijo (formalno priznana in sprejeta v IAEG junija 1993, predstavnik dr. B. Petkovšek);
- Sekcijo za mehaniko kamnin in podzemna dela (formalno priznana in sprejeta v ISRM junija 1993, predstavnik F. Vidic);
- Sekcija za mehaniko tal in temeljenje, ki jo je vodil predsednik društva in je bila kot del SloGeD in kot krovna organizacija sprejeta v ISSMGE januarja 1994.

Prof. dr. Lujo Šuklje je bil na ustanovni skupščini izvoljen za prvega zaslužnega člana Slovenskega geotehniškega društva.

Cilji novega društva so bili zapisani v statutu (www.sloged.si), program dela društva pa je

Slika 1 • **Profesor dr. Ivan Sovinc (1924–2001), prvi predsednik SloGeD**

novi predsednik društva zaokrožil v naslednje:

- Usklajevanje slovenskih predpisov za temeljenje z Evrokod 7 ter standardov za preiskovanje zemljin in hribin z ISO-standardi;
- Urejanje tehnične regulative s področja gradbeništva, inženirske geologije;
- Strokovna podpora novi usmeritvi v okoljsko geotehniko;
- Sodelovanje pri strokovnih zasnovah površinskih in podzemnih deponij;
- Skrb za vzgojo mladih geotehničnih strokovnjakov;
- Vključevanje članov v mednarodne in domače razvojne projekte;
- Popis in ažuriranje računalniških programov iz geomehanike in programov za izdelavo geotehničnih kart.

Čeprav je društvo SloGeD dejavno že več kot 19 let, so teme, ki jih je postavil prof. Sovinc, še vedno zelo aktualne.

2.2 Članstvo in financiranje

Danes je v društvo SloGeD formalno vključenih 145 članov iz vrst gradbenikov, geologov, rudarjev in tehnologov, hidrotehnikov in geosintetičarjev. Račune za članarino (25 evrov na leto) izstavlja društvo samo zaposlenim članom. V letu 2010 je bilo izstavljenih 136 računov, vendar je plačevanje članarin precej ohlapno.

SloGeD je v času delovanja iz svojih vrst imenoval naslednje zaslužne člane: akademik prof. dr. L. Šuklje (1992), prof. dr. I. Sovinc (1999), prof. dr. S. Vidmar (2000), g. F. Vidic (2000), prof. dr. M. Breznik (2008), prof. dr. G. Vogrinčič (2008), g. B. Gostič (2008) in g. V. Demšar (2008).

V sedanjem mandatu (2008–2012) deluje SloGeD izključno na prostovoljni bazi in entuziazmu peščice članov. Stroške udeležbe na domačih in mednarodnih sestankih in skupščinah financirajo predstavniki društva preko svojih matičnih podjetij, za sestanke, ki potekajo na oddaljenih lokacijah (npr. Kanada, Nova Zelandija), pa SloGeD prosi predstavnike sosednjih držav, da prevzamejo slovenski glas (proxy vote). Sejnin ni.

Velike zasluge za nemoteno delovanje SloGeD ima UL FGG Ljubljana in stalni pokrovitelji. Nekdanji dekan UL FGG prof. dr. B. Majes je vsa leta finančno in moralno podpiral delovanje društva, med drugim na ta način, da se na Katedri za mehaniko tal UL FGG na stroške katedre izpeljejo vse administrativne in organizacijske aktivnosti, ažuriranje spletnih strani, prav tako se v prostorih UL FGG izpelje tudi večina delavnice in strokovnih srečanj, ki potekajo v organizaciji društva. Delovanju društva je zelo naklonjen tudi sedanjí dekan prof. dr. M. Mikoš.

Od leta 2005 dalje je bil celoten načrtovani znesek članarin porabljen za sofinanciranje izdajanja znanstvene revije Acta geotechnica Slovenica (AGS). Vodstvo društva je ob začetku izhajanja revije, ki se je začelo še v dobrih časih slovenskega gradbeništva (2004), ocenilo, da slovenski prostor – predvsem mladi inženirji geotehnike – potrebuje revijo, ki bo služila kot odskočna deska pri ustvarjanju znanstvene in mednarodne kariere. Danes lahko ugotovimo, da je revija AGS upravičila z vidika društva velikanski finančni vložek, saj je indeksirana v številnih bazah, po sedmih letih izhajanja pa že ima za tako mlado revijo pomemben dejavnik vpliva. Vsebinska člankov je dostopna na <http://www.fg.uni-mb.si/journal-ags> ali na spletni strani www.sloged.si/knjiznica.

Stroški mednarodnih članarin so znatni. V znesku 800 evrov, kar je za leto 2011 približno 30 % stroškov članarin, ki jih plačuje SloGeD, jih sofinancira Javna agencija za raziskovalno dejavnost RS na osnovi vsakoletnega razpisa. Seveda pa bi brez pokroviteljev delovanje SloGeD ugasnilo ali pa bi moralo zmanjšati aktivnosti ob hkratnem izdatnem povečanju članarine. S sponzorskim prispevkom pokrivamo stroške izobraževanja, vzdrževanja spletnih strani, tiska Novic itd.

Slika 2 • **Akademik profesor dr. Lujo Šuklje (1910–1997) s soprogo na ustanovni skupščini SloGeD ob razglasitvi za častnega člana; levo na sliki prof. dr. Brandl iz TU Dunaj, desno prof. dr. Smoltczyk, podpredsednik ISSMGE za Evropo**

3 • DELOVANJE SloGeD

Delovanje SloGeD sledi usmeritvam krovne organizacije ISSMGE. Zaradi številnih sprememb na področju standardov in pravilnikov, ki se dotikajo dela v geotehniko, in zaradi novosti na področju preiskovanja tal je zadnja leta delovanje SloGeD usmerjeno predvsem v organizacijo izobraževanj doma ter v informiranje članov o dogodkih, ki potekajo v tujini. Izobraževanje članov doma poteka na delavnicah, rednih letnih strokovno-znanstvenih prireditvah in občasnih ekskurzijah. Informiranje članov o dogodkih v tujini poteka preko društvene spletne strani in preko elektronske pošte.

3.1 Posvetovanje slovenskih geotehnikov

Posvetovanje slovenskih geotehnikov je osrednja društvena prireditev, ki sedaj poteka na vsaka štiri leta in v času katere poteka tudi volilna skupščina. Prvo posvetovanje je bilo na Bledu (1993), sledila so posvetovanja na Rogli (1996), v Portorožu (1999), Rogaški Slatini (2004) in Novi Gorici (2008), prispevki s posvetovanj pa so zbrani v Zbornikih posvetovanj. Vsebina posvetovanj je dostopna na spletni strani www.sloged.si in je vredna ogleda, saj je izjemen prikaz razvoja geotehnike v Sloveniji. Posvetovanja običajno trajajo dva do tri dni in so povezana s strokovno

ali splošno ekskurzijo. Kraje posvetovanj izbiramo tako, da svojim članom približamo različne dele slovenskega ozemlja, tudi tako, da jih s spremljevalnimi dogodki seznanimo z lokalnimi običaji ali z ekskurzijo na velika gradbišča, ki so v bližini. Naslednje, 6. posvetovanje bo leta 2012 ob 20. obletnici delovanja društva, zelo verjetno bo v Idriji.

3.2 Šukljetovi dnevi

V spomin na pionirja slovenske geotehnike SloGeD vsako leto organizira znanstveno prireditev Šukljetovi dnevi. 1. Šukljetovi dnevi so bili oktobra 2000 v Ljubljani, 11. Šukljetovi dnevi pa septembra 2010 na Brdu pri Kranju in so hkrati potekali tudi v znamenju 100. obletnice Šukljetovega rojstva. Prireditev je zasnovana na principu vabljenih predavanj, tako da ima uvodno vabljeno predavanje ugledni gost iz tujine, nato pa sledita dve ali več domačih vabljenih predavanj iz izbranih aktualnih tem. Izjemen ugled prof. Šukljeta nam je doslej omogočal, da smo gostili ugledne strokovnjake iz najuglednejših evropskih in ameriških univerz in inštitutov. Letošnji 12. Šukljetovi dnevi bodo v Ajdovščini 30. septembra in bodo obravnavali plazove. Šukljetova predavateljica bo profesorica dr. Sarah Springman, direktorica inštituta za geotehniko na

ETH v Zürichu. Domača predavateljica bosta slovenska strokovnjaka, inženirski geolog M. Kočevar iz podjetja Geoinženiring in poveljnik civilne zaščite iz Ajdovščine g. I. Benko. Vsi, ki poznamo delo letošnjih vabljenih predavateljev, vemo, da se nam obeta izjemen dohodek. Če bodo vremenske razmere ugodne, bo v okviru prireditve izpeljana tudi ekskurzija na trenutno največji aktivni plaz v Sloveniji. Predavanja iz dosedanjih Šukljetovih dni so zbrana v vsakoletnem zborniku predavanj, dostopna pa so tudi na www.sloged.si/knjiznica.

3.3 Delavnice

SloGeD vsako leto organizira ali sodeluje pri organizaciji izobraževalnih specialističnih delavnic, ki so povezane s trenutno aktualnimi temami s področja geološko-geotehničnega raziskovanja, projektiranja ali izvajanja del. Delavnice so brezplačne ali s simbolično kotizacijo. Na delavnicah je običajno od 15 do 40 udeležencev, odvisno od teme. Ena od prednosti delavnic je, da se ob njih razvije živahna razprava, ena od značilnosti pa, da se teme, obravnavane na delavnicah, zelo hitro prenesejo v operativno rabo.

Vsebine zadnjih treh delavnic v letih 2009 in 2010 so bile naslednje: Geosintetične hidravlične bariere (predavatelji iz Nemčije, vsebina predavanj med drugim pomembna za izvedbo zaščite železnice v bazenu HE Krško), Hidravlična frakturizacija v kamni-

Slika 3 • Posnetek iz 11. Šukljetovega dne. Šukljetovi predavatelji: prof. dr. R. Frank iz Francije v svetli obleki, prof. dr. J. Likar iz UL NTF in inž. I. Špacapan iz GI ZRMK. O življenju prof. Šukljeta je predaval prof. dr. B. Majes, dekan UL FGG, prof. dr. M. Mikoš je imel pozdravni nagovor, minister Žarnič pa se je dogodka udeležil kot nekdanji Šukljetov študent in ne po službeni dolžnosti. Na sliki so tudi dosedanja predsedniki SloGeD, od leve: prof. dr. J. Logar (2004–2008), prof. dr. L. Trauner (1996–2000), dr. A. Petkovšek (2008–) in mag. A. Gaberc (2000–2004)

Slika 4 • Prireditev SloGeD vedno zaznamuje tudi živahna razprava med odmori. Na sliki akademik prof. dr. P. Fajfar, ki je imel pozdravni nagovor, med živahno razpravo s člani SloGeD na 11. Šukljetovem dnevu

nah in geotehnični monitoring (predavatelj iz Nemčije in Švice, vsebina vezana na gradnjo 2. tira železniške proge Divača–Koper), Načrtovanje z geosintetiki in novi EBGeo (predavatelj iz Avstrije, vsebina vezana na projektiranje z geosintetiki v povezavi z Evrokodom 7).

3.4 Sodelovanje na drugih slovenskih prireditvah

SloGeD se odziva na vabila in tudi sodeluje na strokovnih prireditvah, ki so v organizaciji drugih društev. Vidna je povezovalna vloga Družbe za raziskave v cestni stroki (DRC) in strokovnih posvetovanj, ki potekajo pod njenim okriljem, na primer na sejmih Megra. SloGeD tudi zelo podpira idejo družbe DRC o nujnosti povezovanja slovenskih strokovnih združenj in sedanji čas kaže, da je treba z akcijo povezovanja strokovnih združenj za zaščito strokovnih znanj v Sloveniji nadaljevati. Dobro povezana stanovska društva bi se morala takoj javno odzvati na sedanje razmere v sistemu vodenja investicij in javnih naročil, precej stvari pa bi se dalo izboljšati tudi v tesnejšem sodelovanju z Inženirsko zbornico Slovenije. Žal je politika nagrajevanja dosežkov slovenskih raziskovalcev na univerzah in inštitutih taka, da prispevki na tradicionalnih domačih prireditvah, kot je na primer Kongres o cestah in prometu v Portorožu, ne štejejo med pomembna dela, zato se vrhunski dosežki slovenskih geoteknikov tam ne pojavljajo v takem obsegu, kot bi se morali, pa tudi udeležba geoteknikov je manjša, kot bi bilo zaželeno. Na splošno v SloGeD ugotavljamo, da na strokovnih posvetovanjih – morda je svetla izjema Megra – običajno prepričujemo prepričane in da tistih, ki so jim naša sporočila namenjena, pravzaprav ni med nami. Škoda!

3.5 Sodelovanje na mednarodni ravni

Odločitev vsakokratnega vodstva SloGeD je, ali bo dalo prednost dejavnostim na mednarodnem parketu ali razvoju domače geotehnike.

Sedanje vodstvo SloGeD je prioritete delovanja usmerilo v podporo domačim znanjem, hkrati pa člane spodbuja in jim omogoča, da vidne dosežke predstavljajo na elitnih mednarodnih prireditvah, ki potekajo pod okriljem ISSMGE, ISRM in IAEG. Dosežki slovenskih geoteknikov se danes med drugim merijo tudi z vabili v znanstvene odbore mednarodnih konferenc, z vabili na uvodna in panelna predavanja in na specialne predstavitve na mednarodnih konferencah. In ne nazadnje, na svetovni konferenci v Aleksandriji so bili drenažni vodnjaki, načrtovani in izvedeni po ideji prof. dr. Majesa na plazovih Macesnik in Slano blato, uvrščeni med najvidnejše dosežke svetovne geotehnike v obdobju 2005–2009.

SloGeD je v povezavi z DRC leta 2006 v Ljubljani organiziral odmevno mednarodno geotehnično konferenco – 13. European Danube Conference, ki je bila v mednarodnih krogih deležna velikih priznanj.

Tradicionalno dobre so povezave SloGeD s člani hrvaškega, avstrijskega, madžarskega in vse bolj tudi italijanskega društva.

3.6 Spletna stran www.sloged.si

Spletna stran je organizirana tako, da obvešča uporabnike o pomembnih dogodkih, na njej je kazalo slovenskih podjetij in inštitucij, ki se ukvarjajo z geotehnično dejavnostjo, na voljo pa so tudi aktualne vsebine Novic in vsebine Zbornikov iz Šukljjetovih dni in posvetovanj.

Slika 5 • Člani SloGeD na 14. evropski podonavski konferenci v Bratislavi (2010). J. Logar je imel uvodno predavanje o interaktivnem projektiranju, A. Petkovšek je vodila sekcijo Geotehnike okolja, članek M. Mačka pa je bil izbran za javno predstavitev. Na sliki v družbi s podpredsednikom ISSMGE za Evropo, prof. dr. I. Vaničkom (v sredini) in predsednikom nemškega geotehniškega društva prof. dr. G. Heertenom

4 • KOGA NAGOVARJA SloGeD

4.1 Težave s strokami na geo-

Ne samo v Sloveniji, tudi drugje ugotavljajo, da je pomen delovanja strok, ki se začenjajo na geo- (geologija, geodezija, geotehnika) podcenjen, da se prepozno in nezadostno vključujejo v projekte, hkrati pa so prav one

oklicane kot odgovorne za velike zamude, velike podražitve in ne nazadnje tudi porušitve v gradbeništvu. Zato ISSMGE preko nacionalnih društev s svojo dejavnostjo z bolj ali manj spremenljivim uspehom nagovarja pet velikih skupin državljanov:

- geotehnično skupnost (geotehnike profesionalce),
- kolege strokovnjake, ki niso specialisti za geotehniko (konstruktorje, arhitekta, hidrotehnike),
- uporabnike geotehničnih storitev (privatne in javne investitorje),
- javnost,
- vlado oziroma tiste, ki sprejemajo odločitve.

Vsaka od omenjenih skupin potrebuje drugačne vrste informacij. Za geotehnične profesionalce so pomembna merila stroke, jasno postavljena s pravilniki in standardi. Druge strokovnjake bi morali ozavestiti, da se mora nivo poznavanja geotehničnih razmer na lokaciji prilagajati različnim fazam projektnih rešitev, začeni pri študiji izvedljivosti in nato z izpopolnjevanjem v višjih fazah projektiranja. Ker geotehnične raziskave potrebujejo čas, ki se meri tudi v letih, je to ozaveščanje še kako pomembno. Ker na geotehničnih podlagah, pripravljenih za nivo idejne zasnove, ni mogoče izdelati dobrega projekta za izvedbo, se dogajajo stalna nepotrebna trenja na številnih gradbiščih, ki se praviloma končajo s slabo voljo in z zahtevki izvajalca za višjo ceno. V Sloveniji imamo danes primere, ko je rok izdelave projekta zahtevnega geotehničnega objekta postavljen pred rokom izdelave elaborata geološko-geotehničnih raziskav. Narobe svet! Uporabnike geotehničnih storitev, majhne in velike investitorje, bi morali bolj ozavestiti o vplivu pravočasnih geotehničnih raziskav in geotehničnega nadzora na finančno in časovno tveganje, ki je povezano s slabim poznavanjem geotehničnih razmer. Svojevrsten paradoks je, da številni investitorji, ki vse svoje življenjske prihranke vlagajo v novogradnjo, brez pomislekov odštejejo oblikovalcu vrtno zasaditve nekajkrat več denarja, kot bi bila cena geotehničnih raziskav na lokaciji, ki jih ne izvedejo. Žalostne podobe poškodovanih zgradb in javnih cest ob vsaki malo večji vodni ujmi kažejo, da je ozaveščenost o geološko pogojenih dejavnikih tveganja še vedno prenizka.

Javnost kot celota in vsi, ki sprejemajo odločitve, bi se morali bolj zavedati kritične vloge geotehničnega inženirstva na vseh

področjih infrastrukturnih gradenj ne glede na to, ali gre za objekte za oskrbo s pitno vodo, prometnice, energetske objekte ali za odlagališče jedrskih odpadkov. Primer nezasiščenega manipuliranja z javnostjo so na primer vesti o super dragih slovenskih avtocestah. Javnosti bi morali najprej znati povedati, da morfološke, geološke in klimatske danosti odločilno vplivajo na stroške gradnje in da se cene kilometra avtoceste okoli Zagreba ali preko ravnin severne Nemčije ne more primerjati s ceno kilometra avtoceste preko Trojan ali Rebrnic, kjer trasa poteka po viaduktih, na zidovih ali v predorih. Javnosti je treba posredovati kritične informacije, a na korekten in transparenten način. Stroki bi morali dati možnost, da javnost sproti seznanja s konkretnimi primeri vsakdanje prakse in na ta način vzgaja javnost. Ker strokovne informacije ne višajo naklade in gledanosti, ostajajo zunaj dosega javnega mnenja.

V času gradnje avtocest je bila geotehnika pogosto priročni izgovor za podražitve, nastale zaradi politično kratkovidnega in zaletavega vodenja projektov. SloGeD se na take manipulacije v javnih medijih ni odzivalo. V takih primerih pa je bistvo geotehničnega sporočila naslednje: »Nismo mi tisti, ki lahko nadzorujemo naravo, vendar pa smo mi tisti, ki lahko pomagamo zmanjšati tveganje, ki ga narava lahko povzroči našim zgradbam, prometnicam in drugim infrastrukturnim objektom.«

4.2 Ko država dela red

Razvoj in napredek geotehnike je vselej vezan na velike investicijske gradnje. Pri velikih in majhnih gradnjah pa je pomembno, da na trgu geotehničnih storitev veljajo enotna pravna, tehnična, moralna in etična merila.

V Sloveniji smo v zadnjem desetletju pričali številnim spremembam, ki so temeljito zamenjale stari red. Uveljavitev Evrokodov pomeni, da je treba uporabljati tudi standarde, ki Evrokod podpirajo. Na področju, ki se dotikajo širšega področja raziskav in izvajanja del v geotehniko, je bilo v zadnjem desetletju po avtomatizmu sprejetih več sto novih SIST-standardov na več kot 2000 straneh. Številni inženirji, še posebej tisti, ki delajo v majhnih kolektivih ali kot s. p., niso zmogli slediti novemu redu, številnih pravil, ki jih je prinesel novi red, tudi ne poznajo.

Vendar pa na javnih razpisih nekompetentni inženirji enakovredno tekmujejo za posel s kompetentnimi in s svojim ravnanjem ne rušijo le sistema cen, temveč permanentno nižajo raven kakovosti geotehničnih storitev, katerih temelje so postavljali naši veliki učitelji. Geotehnične raziskave, geotehnični projekti in geotehnična izvedbena dela za javne naročnike, ki se oddajajo po sistemu najnižje cene, so danes oddana tudi za manj kot 40 % cene, določene v popisu del ali izračunane po mednarodnih kriterijih.

V številnih popisih del za javna in zasebna naročila še vedno niso uveljavljena načela Evrokod, kar še posebno izstopa na programu geotehničnih raziskav ali geotehničnega nadzora. S sedanjimi pravili javnega naročanja se pogosto dogaja, da geotehnični ponudniki, ki se držijo etičnih in moralnih, predvsem pa strokovnih načel, izpadejo kot naivni tepčki.

4.3 Število primerov slabe prakse v geotehniko narašča

Odmevni primeri porušitev gradbenih jam, ki smo jim priča v zadnjem času, kažejo, da s

Slika 6 • Zaprtje trgovine Lidl na Rudniku v Ljubljani zaradi posedanja tal bi lahko bila posledica »geološkega presenečenja«, če ne bi za njim stal nezasiščen primer goljufanja z geotehničnimi podatki

Slika 7 • Še eden od številnih primerov porušitve v gradbeni jami. Zakaj?

prevzemom evropskih pravilnikov in standardov nismo in tudi v prihodnje ne bomo pridobili na kakovosti, varnosti in trajnosti objektov, če država ne bo začela uveljavljati mehanizmov, ki jih je sama postavila. Nezaslišani primer lažnega navajanja geotehničnih podatkov in zaprtja trgovine Lidl na Rudniku v Ljubljani

zaradi nepredvidenega posedanja tal je zgolj vrh ledene gore nedelovanja kontrolnih mehanizmov v geotehničnih gradnjah. Zaradi uveljavljanja meril najnižje cene je kakovost geotehničnih storitev resno načeta in temu je treba narediti konec. Prvi potreben korak je uvedba geotehničnega dela projekta kot

obveznega sestavnega dela projektne dokumentacije, kakor piše v Evrokodu 7, a ni ustrezno preslikano v Zakon o graditvi objektov in podzakonske akte.

Pričakujemo, da bo IZS zaščitila interese svojih članov in preprečila vsesplošni finančni in strokovni damping.

5 • ZAKLJUČEK ALI ZA VSAKO TEŽAVO JE NOVA PRILOŽNOST

Vabilo uredniškega odbora Gradbenega vestnika društvom, ki so vključena v ZDGITS, da ob 60-letnici ZDGITS predstavijo svojo dejavnost, smo na SloGeD razumeli kot priložnost, da svojo dejavnost predstavimo širši strokovni javnosti in da v svoje vrste in na prireditve povabimo tudi Vas, spoštovana bralec in bralka teh vrstic.

Na hitro smo vas seznanili, kaj počnemo in kaj bi radi počeli. Hkrati pa smo ocenili za primer-

no, da opozorimo na nezdrave razmere, ki trenutno vladajo na trgu geotehničnih storitev. Napake same po sebi in učenje na napakah niso sramotni in so gonilo profesionalnega razvoja – to še zlasti velja v geotehniko. Vendar pa je za razvoj potrebno dvoje: zavedati se napak in poiskati rešitve. Zdaj pa smo se znašli v zaprtem krogu, ko se vsi zavedamo nevzdržnosti situacije, nihče pa ne stori koraka v smeri iskanja pravih rešitev. Na ravni društva

SloGeD pripravljamo interni kodeks – minimalne standarde obnašanja članov našega društva. Vendar bo ta lahko zaživel le, če bodo pristojne državne institucije sočasno uveljavile svoje mehanizme.

Bolj kot kdajkoli prej bi se morala danes slovenska strokovna društva, ki delujejo na področju gradbeništva, povezati in s svojimi argumenti ponovno uveljaviti strokovna in etična merila, ki so včasih že veljala in danes vidno razpadajo.

RAZPIS ZA PODELITEV NAGRAD IN NAZIVA ČASTNI ČLAN IZS

Razpis je objavljen na spletni strani IZS www.izs.si v rubriki Aktualno in bo potekal do 15. 9. 2011.

Predlagajte svojega kandidata.